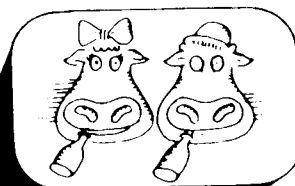

גידול

נושא גידול היונקים זוכה הפעם להדגשה מיוחדת של הבטים שונים בשלוחה חשובה זאת. מבין העבודות המקוריות של העוסקים בארץ בסוגיות אלה שירבבנו גם מידע מתורגם הנוגע לענין. לא מעט נכתב כבר על הדרכים, איך לגדל יונקים בהצלחה. נראה לי, שבכל מקרה הגורם האנושי נשאר זה הקובע, אם גם ניתן לסייע לו במבנים מתאימים, ציוד משוכלל ושיטות עבודה יעילות, במיוחד כשמדובר במספר יונקים רב בעדר הגדול. אולי כאן המקום להעיר, שבאופן עקרוני יש חשיבות לדאוג לשימוש לסירוגין בין **מערכות מקבילות לגידול יונקים**, וזאת כדי לנתק את מעגל ההידבקות מחדש. מבנה חדש, או כזה שעמד נקי וריק במשך כמה שבועות, בדרך כלל ומלכתחילה ערובה לגדילה יותר מוצלחת של השגר הרך. לכן לא ייפלא, שגידול יונקים בין חבילות קש במתבן או בנדידה ממכלאה/מבנה ארעי למשנהו דוקא נתן תוצאות טובות.

מבין רשימות והמאמרים שפורסמו במרוצת השנים האחרונות בהקשר הנדון ב"משק הבקר", זכורים שניים שעסקו בפרוטרוט בסוגיית המבנים ליונקים: בחוברת 128 מאוגוסט 1972 דובר במערך מבנים לבני-בקר, בעיקר ברפת הגדולה, והובאו מספר עקרונות מנחים; כמו כן, בחוברת מס' 217 מדצמבר 1988 הובאה סקירה, בעיקר מצולמת, על אחזקת יונקים במרוצת השנים ובה דוגמאות ממשקים רבים בארץ ואף בחו"ל. (עדיין נותרו כמה תדפיסים מסקירה זאת במערכת, לידיעת המעוניינים) (מ.מ.)

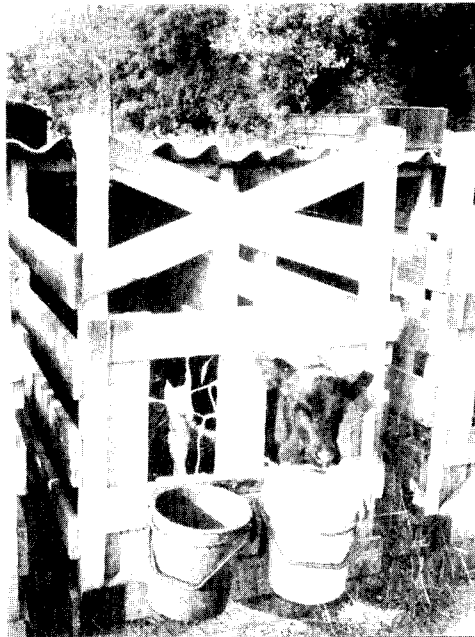
חמש שנים של גידול בני-בקר במלונות סיכום ביניים

רות נבון – רפת קב' בית קשת

מאוד משקים ומדריכים, שיכלו לעזור לנו בהתחלת דרכנו. לא ידענו כמה זמן ניתן להחזיק יונק במלונה; מה היא תקופת ההגמעה האופטימלית; השפעת רוחות ועומס חום בקיץ וקור חורף; ריפוד; איך מתנהג ולד לאחר יציאתו מהמלונה וכניסתו לקבוצה לאחר כחודשיים בבדידות וחוסר הרגלים לחיי קבוצה; מה העליה במשקל בתקופת היניקה, בהשוואה לנסיון שלנו עם גידול בתאים בדיר, ועוד הרבה פרטים. לאורך כל הדרך אנו ערכנו ניסויים, עם רישום יומיומי. רובם מבוססים על עבודות-שדה שנעשו בארצות-הברית בדור האחרון באזורים

בראשון לאפריל 1988, התחלנו לראשונה לגדל את היונקים של רפת קיבוץ בית קשת במלונות עשויות מפלסטיק ופיברגלס. היום אנו יכולים להביט אחורה ולהשוות את מצבנו ביוניקה בהתחלת הדרך לעומת מצבנו היום, לאחר חמש שנים של נסיון על חשבוננו ועל חשבון היונקים.

התחלנו לגדל במלונות בעיקר בגלל שנים רבות של תחלואה, מחלות מעיים וריאות שדרשו תרופות רבות וגידול בתוך דיר ישן ולא תקין, ואחרי כל מאמצנו קיבלנו פרות ביוניות ממוצע. כשעברנו לשיטת המלונות היו מעט

מלונה תוצרת בית במשק גדול בהונגריה.

וממשק, מבלי להתווכח על עצם השיטה, לאחר שהם ראו בעצמם את התוצאות הטובות. עכשיו המספר ההולך וגדל של משקים קיבוציים ומושביים שמגדלים בני־בקר במלונות בהצלחה רבה.

רפתנים שבנו לעצמם מלונות לא תמיד מקבלים תוצאות אופטימליות בגלל טעויות במידות המלונה, סוג החומר, או טעויות בממשק. היום אני משוכנעת, שהמלונות הטובות ביותר עשויות מפלסטיק, ואינן מאפשרות נשיפת רוחות ישר על הוולד, הן לא סופגות חידקים וקל לנקותן ולהזיז אותן ממקום למקום ללא עזרה.

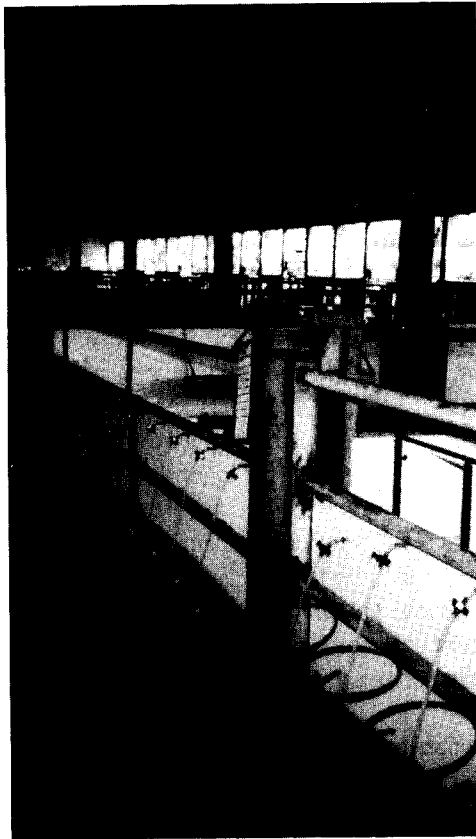
היום מלונות מפלסטיק זולות לעומת פעם ונותנות תוצאות טובות בגידול ועליה במשקל. הן אינן חשופות לחלודה ולא דורשות החלפת חלקים עם הזמן. היום יש ברפת בית־קשת פרות בהריון השלישי שהתחילו את חייהן במלונות. אנו עוקבים אחריהן כדי לבדוק, האם הן בעלות מבני שלד יותר מפותח מהגידול הקודם, יותר רגועות במכון החליבה, פחות

עם אקלים דומה לישראל. כך למדנו (גם דרך טעויות!) צעד אחר צעד, מה הממשק הנכון באזור הגליל התחתון, מה היא עליה "טובה" במשקל ומה הדרישות המיוחדות של גידול בקיץ וגידול בחורף – כולל חורף 1992, עם בין 30–50 ס"מ שלג מעל ובין המלונות! למדנו על הגידול במלונות מגודרות עם רשת־חצר, וגם עם סידור של קישור היונק דרך שרשרת למלונה.

בשנים 1989, '90, '91, '92 סיכמנו את הניסויים ופירסמנו את התרשמויותינו בחוברת של "משק הבקר והחלב". לאחר כל פירסום של כתבה קיבלנו הרבה פניות מצד רפתנים והרבה מבקרים אצלו ביונקיה. בהתחלה היינו צריכים לשכנע את רוב הרפתנים, שבאמת אפשר להעמיד בני־בקר בגיל הרך בתנאי הטבע מבלי להגן עליהם – לרוב הרפתנים היו דעות קדומות שבאזור המזרח התיכון ניתן לגדל רק בתוך דיר. עם הזמן חל שינוי גדול במחשבה, והיום רפתנים שואלים אותנו על עלות המלונות, הכנת השטח

מלונה (?) תוצרת בית ברפת גלאון.

מערכת הגמעה לעגלים יונקים, בה החלב, או תחליף כלשהו במקומו, מוזרם דרך צנרת לפיות יניקה בתאים המשותפים למספר יותר גדול של עגלים (צולם בעדר הבקר לבשר של קב' רמת יוחנן).

מקבל את הטבע כשותף בעבודתו, הוא מתחיל לזכות בתוצאות טובות ביונקיה. שלשולים ומחלות אחרות הולכים ונעלמים, והתוצאות מדברות בעד עצמן. יצא לי השנה להרצות לפני רפתנים מקיבוצים ומושבים בנושא גידול במלונות, לאור הנסיון שלי כמגדלת מעל עשרים שנים. טוב לי לשמוע על עוד ועוד רפתנים שעוברים לשיטה זו. אני רואה את המעבר לגידול בני־בקר במלונות בישראל כמהפכת הדור שלי, ואני שמחה להיות שותפה למהפכה חיובית זאת בחקלאותנו.

חשופות לדלקות עטין, וכמה זמן הן נשארות בעדר בממוצע. מומחים בארצות־הברית אומרים כבר שנים, שפרה שגדלה במלונה נותנת בממוצע עוד ולד אחד פלוס 10% יותר חלב במשך חייה, לעומת פרה שהתחילה את חייה בתא בדיר. אם דבר זה באמת נכון, אנו יכולים לקוות לעתיד טוב. כ־750 עגלות עברו במלונות אצלנו במשך השנים האחרונות, עם תמותה של כ־1.5%, מחלות כמו דלקת־ראות הפכו "איום היסטורי" בלבד.

בימים אלה הרחבנו את היונקיה ל־75 מלונות בסה"כ, רובן תוצרת מפעל "חופית". תלמיד כיתה י"ב מתחיל את עבודת הגמר שלו על גידול עגלים במלונות באמצעות אבקת־חלב ללא קאזיין או סויה, ו־100% חלבון של מי־גינה.

אין ספק, שגידול של כ־320 יונקים בשנה מעמיד אותנו לפני אתגר גדול. לא קל לעבוד בשמש הלוהטת ובגשם, אבל ברגע שהמגדל

מלונה ובה עגלה קשורה לבל תברת, ברפת בית קשת.